

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Half Yearly
Issue X Vol I , Nov.17 to Apr. 2018

UGC Approved
Sr. No. 64310

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 2.143

Current Global Reviewer

UGC Approved International Research
Refereed Multidiciplinary Journal

Editor In Chief
Mr. Arun B. Godam

ISSUE IX Volume II (Half Yearly) Nov. 2017 To Apr. . 2018

Editorial Office Address :

Khadgaon Road, Kapil
Nagar, Latur, Dist. Latur
413512 (M.S.) India

Contact- 8149668999

Email-

hitechresearch11@gmail.com

Publisher

Shaurya Publication

Kapil Nagar, Latur
Contact- 8149668999

Rs. 300/-

EXECUTIVE EDITORS

Dr. Chitta Ranjan Panda

P.G. Deptt. Of Odia
Shailabala Women's Autonomous
College , Cuttack – (Orissa)

Dr. U.T. Gaikwad

Dept. of Geography,
Smt. S. D. M. College
Latur, Dist. Latur (M.S.)

Maimanat Jahan Ara

Head, Dept of Political Science,
Sir Sayyed College,
Aurangabad, Dist. Aurangabad

Dr M.U. Yusuf

Dept of Commerce,
Sir Sayyed College,
Auranbadad, Dist. Aurangabad

Dr. Hanumant Mane

R.Guide & Head,
Dept. of Marathi,
Shivchatrapati College,
Kalam, Dist. Osmanabad(M.S.)

B.J. Hirve

Dept. of botany
Vasant Mahavidyalaya,
Kaij, Dist. Beed. (M.S.)

Dr. Pravin Diddeshwar Shete

Dept. of Zoology, Maharashtra
Udaygiri Mahavidyalaya, Udgir,
Dist. Latur

Dr U.V.Panchal

H.O.D, Dept of Commerce,
Deogiri College,
Aurangabad, Dist. Aurangabad

Pro. S.B. Karande

Dept. of Economics,
Shri Bhausaheb Vartak College,
Borivali (W), Dist. Mumbai.

Dr. N.J. Waghmare

Research Guide & Head,
Dept. of Pali,
Govt. Sanatketa College,
Shivani, (M.P.)

www.rjournals.co.in

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Half Yearly
Issue X Vol I , Nov.17 to Apr. 2018

UGC Approved
Sr. No. 64310

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 2.143

Present Preface Message

Honourable Prof.,

Here's a great pleasure to hand over this research Journal title '**Current Global Reviewer**' At Present different papers are published through various branches of knowledge. But they are concerned to specific subject or thought. We are very glad in publishing this paper to get the more information about research to new learner about research in all the spheres. This is the age of supersonic. That is why we must concentrate at present at a large scale in higher education. It's very important in this modern phase for researchers and to encourage for the effort put by us. In the long run it will very useful for us as guide lines and directions.

'**Current Global Reviewer**' has been started to publish the research paper by great thinkers, intelligentia, scholars, lectures. Those who have contributed in the field of higher education and research for advanced knowledge. We are publishing research paper written in Marathi, Hindi & English, Languages. It has been included research papers in language and literature, Social Science, Social work, commerce, Management, Law, Computer Science etc.

Hope you will remain in

Co- Operation in future

Thank You.

Editor In Chief

Mr. Arun B. Godam

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Half Yearly
Issue X Vol I , Nov.17 to Apr. 2018

UGC Approved
Sr. No. 64310

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 2.143

Editorial Board Member

Dr. N.J. Waghmare
Research Guide & Head,
Dept. of Pali,
Govt. Sanatketar College,
Shivani, (M.P.)

Dr. Bharat Handibag
Dean, Faculty of Arts,
Dr.B.A.M.University Aurangabd.(M.S.)

Dr. U.T. Gaikwad
Dept. of Geography,
Smt. S. D. M. College
Latur, Dist. Latur (M.S.)

Pro. S.B. Karande
Dept. of Economics,
Shri Bhausaheb Vartak College,
Borivali (W), Dist. Mumbai.

B.J. Hirve
Dept. of botany
Vasant Mahavidyalaya,
Kaij, Dist. Beed. (M.S.)

Dr. Gopal S. Bhosale
Head, Dept. of Hindi,
Janvikas College,
Bansarola, Dist. Beed (M.S.)

Dr. B.T. Lahane
Principal, Head, Dept. of English,
Sambhajirao Kendre College,
Jalkot, Dist. Latur (M.S.)

Dr U.V.Panchal
H.O.D ,Dept of Commerce,
Deogiri College,
Aurangabad, Dist. Aurangabad

Dr M.U. Yusuf
Assistant Professor,
Dept of Commerce,
Sir Sayyed College,
Aurangabad, Dist. Aurangabad

S. R. Uchale
Librarian,
Shri Bhausaheb Vartak College,
Borivali (W), Mumbai

S.R. Kadam
Head, Dept. of History,
Janvikas College,
Bansarola, Dist. Beed (M.S.)

Dr. Gopal S. Bhosale
Head, Dept. of Hindi,
Janvikas College,
Bansarola, Dist. Beed (M.S.)

Dr. Hanumant Mane
Research Guide & Head, Dept. of Marathi,
Shivchatrapati College,
Kalam, Dist. Osmanabad(M.S.)

Prof. Mohan S. Kamble
Dept. of Marathi,
Janvikas Mahavidyalay,
Bansarola, Dist. Beed (M.S.)

Prof.Chitade Nandkishor
Dept. of Economics,
Janvikas Mahavidyalay,
Bansarola, Dist. Beed (M.S.)

Dr.Koshidgewar Bhasker
H.O.D (Computer Science)
Vai. D.M.Deglurkar College,
Degloor, Dt. Nanded (M.S)

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Half Yearly
Issue X Vol I , Nov.17 to Apr. 2018

UGC Approved
Sr. No. 64310

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 2.143

Index

Sr. No.	Article Title	Author	Page No.
1	Role of Human In Water Pollution Control	Dr. A. V. Gaikwad	1
2	Study on ambient concentration of air quality parameters (RSPM,SPM,SO ₂ and Nox) Of Latur City (Maharashtra) India	Prof. Annarao Maruti Chougule	5
3	A Study On Customer Satisfaction With Nokia Mobile Phones	Prof. Dilip.S.Chavan	13
4	The Role of LIC towards Corporate Social Responsibility	Dr. Dheeraj Negi , Mr. Deepak Birla	9
5	Correlation of Crop Yield with Irrigation in Osmanabad District: A Geographical Analysis	Dr. Ganesh L Jadhav	23
6	Global Warming and Climate Change	Dr. Phad V.L.	30
7	Dynamics Of Forest Cover In Ysr District	Dr. Karunakar Virugu, Dr. P. John Samuel	38
8	A Study Of The Effect Of Plyometric Training On Selected Power Parameters Of Amravati University Basketbale Players	Dr. Pramod S. Pokale	47
9	Effect of Socio-economic Status Up On Physical Fitness Among Education College's Students	Dr. Hanumant Lunge	50
10	Comparative Study Of Motor Fitness Of Kabbadi And Kho – Kho Players	Dr. Sunil kumar	54
11	अपवित्र आख्यान उपन्यास में हाषिए का समाज	डॉ. बळीराम संभाजी भुक्तेरे	58
12	मोहन राकेश की कहानियों में मानव संवेदनाओं की सृजनात्मकता	प्रा. डॉ. रेविता कावले	62
13	"इक्कीसवी सदी के उपन्यासों में नारी समस्याएँ"	प्रा.डॉ. श्रीमती कुसूम राणा श्री.हांडे बाळू मुरलीधर	66

CURRENT GLOBAL REVIEWER

Half Yearly
Issue X Vol I , Nov.17 to Apr. 2018

UGC Approved
Sr. No. 64310

ISSN : 2319 - 8648
Impact Factor : 2.143

14	कुमार अंबुज की मनुष्यधर्मी कविता	डॉ. संजय रणखांबे	68
15	बावडी आत्मकथा में समाज एवं परिवार का दायित्व	डॉ.प्रा. शंकर गंगाधर शिवशेट्टे	77
16	हमारा शहर उस बरस' उपन्यास में अभिव्यक्त समस्याएँ	प्रा.बालिका कांबळे	82
17	"स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या विभागाचा खर्चाचा अभ्यास"	संदिप गोरख साळवे	85
18	"दलित साहित्याचा आदिवासी साहित्यावरील प्रभाव"	डॉ.सूर्यप्रकाश जाधव	88
19	अनुवादित रचनेचे मूल्यमापन करणारा वस्तुनिष्ठ तौलनिक दृष्टिकोन	डॉ. निलेश एकनाथराव लोंढे	91
20	"जलयुक्त शिवार अभियान : एक वरदान"	डॉ. हरी साधु वाघमारे	95
21	हवामान बदलानुसार मराठवाड्यातील वन संवर्धनात देवराईची भूमिका - एक अभ्यास	प्रा. डॉ. दयानंद उजळंबे	98
22	"७३ वी घटनादुरुस्ती आणि तिचे परिणाम : एक दृष्टीक्षेप"	डॉ. श्यामसुंदर वाघमारे	100
23	बुद्ध तत्त्वज्ञान: एक काळाची गरज	डॉ. बालाजी गव्हाळे	105
24	खेळ खेळणाऱ्या व न खेळणाऱ्या महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांमधील मानसिक स्वास्थाचा अभ्यास	दिनेश जारोडे	109
25	नाट्यमन्वंतरातील नाटक	प्रा. गोविंद शंकरराव रामदिनेवार	112
26	महाराष्ट्र शासनाचा थेट जनतेतून सरपंच निवडण्याचा निर्णयाचा अभ्यास	प्रा.के. टी.व्हनहुवे	116

महाराष्ट्र शासनाचा थेट जनतेतून सरपंच निवडण्याचा निर्णयाचा अभ्यास

प्रा.के. टी.व्हनहुवे

सहाय्यक प्राध्यापक, राज्यशास्त्र विभाग,
श्रीमान भाऊसाहेब झाडबुके महाविद्यालय बारशी, जि.सोलापूर

----- (26) ----- Dept. of Political Sci. -----

सारांश :

ग्रामपंचायत निवडणूकीत सरपंच पद हे थेट जनतेतून निवडण्याचा निर्णय सुधीर ठाकरे समितीच्या अहवालानुसार नुकताच राज्य सरकारने घेतला. लोकशाहीच्या विकेंद्रीकरणासाठी आणि सरपंचांना काम करण्यासाठी स्वातंत्र्य आणि स्थैर्य देण्यासाठी हा निर्णय घेण्यात आल्याचे सांगण्यात येते. हा निर्णय काही अंशी सकारात्मक तर काही अंशी उणीवा दर्शविणारा आहे.

प्रस्तावना :

भारतीय घटनेच्या ७३ व्या घटनादुरुस्तीनुसार पंचायत राज व्यवस्थेला बळकटी मिळाली असून स्थानिक स्वराज्य संस्था, जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या, ग्रामपंचायती यांच्यामध्ये घडून अधिकाधिक लोकांना निर्णय प्रक्रियेत सहभाग, प्रतिनिधित्व आणि विकेंद्रीकरण वाढविण्यात सहाय्य झाले आहे. महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम-१९५८ नुसार आजपर्यंत अनेक बदल झाले आहेत.

विद्यमान राज्य सरकारने महाराष्ट्रात ग्रामपंचायती निवडणूकीत सरपंचपद थेट जनतेमार्फत निवडण्याचा निर्णय घेतल्याने या अधिनियमात सुधारणा करून त्याची अंमलबजावणी केली आहे. राज्यात २८८१३ ग्रामपंचायती अस्तित्वात असून त्यापैकी अनेक ग्रामपंचायतीच्या निवडणूका संमिश्र परिणाम आपल्याला पहावयास मिळाले.

संशोधनाची गरज व महत्त्व :

सदर संशोधनामुळे राज्य सरकारने घेतलेल्या निर्णयाचा, सामाजिक, आर्थिक, राजकीयदृष्ट्या परिणाम व निर्णयाची अंमलबजावणी अडचणी, फायदे, तोटे इत्यादी बाबी अभ्यासता येणे शक्य होणार आहे.

संशोधनाची उद्दिष्टे :-

- १) प्रस्तुत निवड प्रक्रियेमुळे होणाऱ्या परिणामांचा अभ्यास करणे.
- २) या निर्णयाचे फायदे व उणीवा शोधणे व त्याची सद्यस्थितीतील पुरकता अभ्यासणे

संशोधनाची व्याप्ती व मर्यादा :-

- १) प्रस्तुत संशोधन ग्रामपंचायत अधिनियम १९५८ नुसार होणाऱ्या सरपंच निवडीपुरतेच मर्यादित आहे.
- २) सदर संशोधन केवळ महाराष्ट्र राज्यापुरते मर्यादित आहे.

संशोधन साधने :

- १) प्रश्नावली
- २) मुलाखती

नमुना निवड :-

सोलापूर जिल्ह्यातील खालील तीन गावे लॉटरी पद्धतीने निवडण्यात आली.

- १) रामपूर, ता.दक्षिण सोलापूर
- २) मंद्रुप, ता.दक्षिण सोलापूर
- ३) बोरगांव (दे) ता.अक्कलकोट

कार्यात्मक व्याख्या :-

- १) महाराष्ट्र शासन-भारतातील २९ राज्यांपैकी एका राज्यातील शासन
- २) सरपंच-ग्रामपंचायत मधील प्रमुख पदाधिकारी
रामपूर, मंद्रुप आणि बोरगांव अनुक्रमे OBC महिला, SC पुरुष, Open पुरुष सरपंच पदासाठी राखीव आहेत.

निर्णयातील ठळक वैशिष्ट्ये :-

- १) निवडीनंतर किमान अडीच वर्षे अविश्वास ठराव आणता येणार नाही.
- २) सरपंच ग्रामसभेचा अध्यक्ष
- ३) सरपंच या नात्याने गावचा अर्थसंकल्प मांडण्याचा अधिकार
- ४) इयत्ता ७ वी पास ही किमान अर्हता

निष्कर्ष :-

- १) सदर निर्णयामुळे सरपंच पदास स्थैर्य मिळाले असून, त्यामुळे त्यास काम करण्यास स्वातंत्र्य आणि अभय मिळणार आहे.
- २) सरपंच पदाच्या निवडीमध्ये होणारा घोडाबाजार थांबणार आहे.
- ३) ग्रामसभेच्या अध्यक्षा या नात्याने अधिक निर्णय स्वातंत्र्य मिळाले, त्यामुळे गावचा विकास होण्यास मदत होईल.
- ४) गावचा अर्थसंकल्प मांडण्याचा अधिकारामुळे, आर्थिक स्वनिर्णयाचा अधिकार मिळाला. त्यामुळे अर्थसंकल्पामध्ये आवश्यक तरतुदी करण्याची संधी सरपंचास मिळाली.
- ५) थेट जनतेतून निवडण्याची प्रक्रियामुळे सरपंचाची निवडणूक अधिक खर्चीक झाली आहे. अधिक खर्चामुळे सामान्य उमेदवारास सरपंच पदाची निवडणूक लढविणे अशक्य झाले आहे.
- ६) इयत्ता ७ वी पासची अट ठेवल्यामुळे अल्पप्रमाणात का होईना जाणकार, सुज्ञ, व्यक्तिना सरपंच पदावर काम करण्याची संधी मिळाली.
- ७) पूर्वीची प्रभाग निवड पद्धत सोपी होती, मतदार हे आपल्याच समाजसमुहातील असल्यामुळे निवडून येणे सोपे होते.
- ८) राखीव जागा म्हणजे स्वातंत्र्यपूर्व काळात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी मागणी केलेल्या मागासवर्गातील लोकांसाठी स्वतंत्र मतदार संघाचे एकमेव आदर्श उदाहरण होते. या निर्णयामुळे स्वतंत्र मतदार संघ या तत्वाला तडा जाणार आहे.

- ९) आरक्षण सुचीतील जातीमध्ये पारंपारिक सामाजिक प्रतिष्ठा नसलेल्या लोकांना संधी मिळण्याची शक्यता खूप कमी आहे. उदा. अनुसूची जातीमध्ये अनेक जातींचा समावेश आहे. आणि या सूचीमधील जातीत काही जातींना सामाजिक प्रतिष्ठा आहे आणि काही समुहांना सामाजिक प्रतिष्ठा नाही.
- १०) गावातील अल्पसंख्याक समुहाला संधी मिळण्याची शक्यता खूप पुसट आहे.
- ११) सरपंच पदाच्या या निर्णयामुळे निवडणूकीला अधिक महत्त्व येवून गावातील तंटे वाढण्याची शक्यता आहे.

शिफारशी :

- १) आचारसंहिता, निवडणूक खर्चाचे हिशोब व आरक्षित उमेदवारांची जात पडताळणी इ. अनुषंगाने निवडणूक प्रक्रिया कठोरपणे राबवावी.
- २) विद्यमान अधिनियमात दुरुस्त करून अनेक सकारात्मक दुरुस्त्या कराव्यात.
- ३) निवडणूक मधील गुन्हेगारीकरणाला आळा बसवावा तसेच निवडणूकीत सलोख्याचे वातावरण ठेवावे.
- ४) थेट जनतेतून आलेल्या सरपंचास राजकीय स्थैर्य मिळाल्यामुळे एकाधिकारशाही निर्माण होऊ नये याची काळजी घ्यावी.
- ५) निवडणूक ही लोकशाहीचा उत्सव असून उत्सव साजरा करण्याची मानसिकता लोकांमध्ये निर्माण करावी.
- ६) किमान दोन तज्ञ व अनुभवी स्विकृत सदस्य नेमण्याचा अधिकार सरपंचाना असावा.

संदर्भ :-

१. डॉ.नितीन बिरमल, डॉ.वैशाली पवार, महाराष्ट्रातील स्थानिक स्वराज्य संस्था-डायमंड प्रकाशन
२. डॉ. व गो.नांदेडकर, भारतीय राज्यघटना आणि राज्यव्यवहार-डायमंड प्रकाशन.
३. डॉ.भालबा विभूते, ग्रामपंचायत कामकाज पद्धती-मनोविकास प्रकाशन
४. डॉ.गुरुनाथ नाडगोंडे, सामाजिक संशोधन पद्धती-फडके प्रकाशन
५. भा.ल.भोळे, भारतीय शासन आणि राजकारण, पिंपळापूरे प्रकाशन.
६. डॉ.संतोष दास्ताने, महाराष्ट्र वार्षिक-नितीन प्रकाशन.